

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.
12.03.2026

Av. Mahmut TANAL
CHP Şanlıurfa Milletvekili

Ülkemizin yakın çevresinde, komşu ülkelerde ya da komşu ülkelerin de ötesinde meydana gelebilecek bir nükleer silah kullanımı, nükleer kaza veya sızıntının etkilerinin yalnızca ilgili ülke sınırlarıyla sınırlı kalmayacağı; rüzgâr, coğrafi koşullar ve atmosferik yayılım nedeniyle çok geniş bir alanı, dolayısıyla Türkiye'yi de doğrudan etkileyebileceği bilimsel bir gerçektir.

Nükleer riskler yalnızca çevresel bir tehdit değil; doğrudan yaşam hakkını, halk sağlığını, kamu düzenini ve devletin vatandaşını koruma yükümlülüğünü ilgilendiren çok boyutlu bir güvenlik meselesidir. Anayasa'nın 5'inci maddesi devlete, kişinin yaşam hakkını ve maddi-manevi varlığını koruma yükümlülüğü yüklemekte; 17'nci maddesi yaşam hakkını, 56'ncı maddesi ise sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını güvence altına almaktadır. Bu anayasal yükümlülükler, olağanüstü nükleer ve radyolojik risklere karşı önceden hazırlık yapılmasını, etkin ve uygulanabilir bir koruma planının varlığını zorunlu kılmaktadır.

Türkiye'de "sığınak" olarak tanımlanan alanların önemli bir bölümünün, gerek bina altlarında gerekse kamuya ait yapılarda, nükleer ve radyolojik tehditlere karşı koruyucu teknik standartlara uygun şekilde muhafaza edilmediği; havalandırma, yalıtım, filtreleme ve dayanıklılık kriterlerini karşılamadığı; bu alanların fiilen sivil savunma amacıyla kullanıma hazır olmadığı yönünde ciddi tespitler bulunmaktadır. Mevcut bina altı sığınaklarının büyük bölümünün, nükleer silah kullanımı dâhil olmak üzere nükleer ve radyolojik etkilere karşı koruma sağlayacak teknik kapasiteden yoksun olduğu bilinmektedir.

Öte yandan nükleer veya radyolojik bir olay halinde halkın nasıl korunacağına, hangi alanlara yönlendirileceğine, kimlerin öncelikli gruplar kapsamında değerlendirileceğine, ulaşım ve tahliye organizasyonunun nasıl sağlanacağına ilişkin kamuoyuna açık, bağlayıcı ve uygulanabilir bir kriz ve eylem planının bulunmadığı; vatandaşlara bu konuda herhangi bir sistematik eğitim veya bilgilendirme yapılmadığı görülmektedir. Böylesi bir hazırlıksızlık hâli, olası bir nükleer veya radyolojik olayda ciddi bir kaosa, telafisi mümkün olmayan can kayıplarına ve kamu düzeninin ağır biçimde zarar görmesine yol açabilecek niteliktedir.

Bu nedenle nükleer ve radyolojik risklere karşı devletin hazırlık düzeyinin, sığınak kapasitesinin, denetim mekanizmalarının ve nüfus artışı karşısındaki yeterliliğinin tüm yönleriyle açıklığa kavuşturulması zorunluluk arz etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye'nin, nükleer silah kullanımı dâhil olmak üzere nükleer ve radyolojik kaza, saldırı veya sızıntı risklerine karşı ulusal düzeyde hazırlanmış bir sivil savunma ve halkı koruma planı bulunmakta mıdır; bulunuyor ise bu plan hangi senaryoları kapsamakta ve en son hangi tarihte güncellenmiştir?

2. Olası bir nükleer veya radyolojik olayda ülke genelinde korunması öngörülen nüfus oranı nedir; mevcut sığınak ve toplu koruma kapasitesi bu nüfusun ne kadarını fiilen koruyabilecek durumdadır?
3. Türkiye genelinde bina altlarında bulunan sığınakların nükleer ve radyolojik etkilere karşı teknik yeterliliği hangi mevzuat ve standartlara göre belirlenmektedir; bu sığınakların kaç tanesi radyasyon yalıtımı, havalandırma ve filtreleme bakımından asgari koruma şartlarını sağlamaktadır?
4. Devletin sorumluluğunda bulunan, bina altı dışında yer alan kamu sığınakları veya toplu koruma alanları var mıdır; varsa bu alanların sayısı, kapasitesi ve fiilen kullanıma hazır olup olmadığına ilişkin güncel durum nedir?
5. Mevcut sığınakların nükleer ve radyolojik risklere karşı uygunluğunun tespiti amacıyla son beş yıl içerisinde kaç denetim yapılmıştır; bu denetimlerde tespit edilen eksiklikler nelerdir ve bu eksikliklerin giderilmesi için hangi işlemler tesis edilmiştir?
6. Nükleer veya radyolojik bir olay halinde çocuklar, yaşlılar, engelliler, hastalar ve hamileler gibi kırılgan gruplar için özel bir koruma, tahliye ve barınma planı oluşturulmuş mudur?
7. Vatandaşlara nükleer ve radyolojik riskler konusunda bugüne kadar neden sistematik bir bilgilendirme, eğitim veya tatbikat yapılmamıştır; bu konuda başlatılmış veya başlatılması planlanan bir çalışma bulunmakta mıdır?
8. Olası bir nükleer veya radyolojik olayda ulaşım, tahliye ve kamu düzeninin sağlanmasına ilişkin kurumlar arası koordinasyon hangi esaslara göre yürütülecektir; bu koordinasyonun fiilen test edildiği herhangi bir tatbikat yapılmış mıdır?
9. Ülkemizin son yıllarda hızla artan nüfusu dikkate alındığında, mevcut sığınak ve toplu koruma kapasitesinin güncel nüfus büyüklüğü karşısında yeterli olup olmadığı Bakanlığınızca değerlendirilmiş midir; hâlihazırda mevcut kapasitenin kaç vatandaşı koruyabileceği ve bu kapasitenin ülke nüfusunun yüzde kaçına tekabül ettiği tespit edilmiş midir?
10. Mevcut kapasitenin yetersiz olduğu kabul ediliyorsa, artan nüfus ve değişen riskler dikkate alınarak yeni sığınakların inşası, mevcut sığınakların güçlendirilmesi veya yeni toplu koruma alanlarının oluşturulmasına yönelik yürütülen bir yatırım programı veya eylem planı bulunmakta mıdır?
11. Nükleer silah kullanımı dâhil olmak üzere nükleer ve radyolojik risklere karşı hazırlanan veya hazırlanması planlanan eylem planlarının, vatandaşlara ne zaman, hangi yöntemlerle ve hangi kurumlar aracılığıyla aktarılacağına ilişkin somut ve bağlayıcı bir takvim mevcut mudur?

12. Nükleer ve radyolojik risklere karşı gerekli hazırlıkların yapılmaması, sığınakların teknik şartlara uygun hâle getirilmemesi ve denetimlerin yetersizliği nedeniyle ortaya çıkabilecek can kayıpları ve kamu düzeni zararlarından idari ve siyasi sorumluluğun hangi makamlarca üstlenileceği değerlendirilmiş midir?